

**UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo**

DIPLOMSKO DELO

Barbara Močnik

Maribor, 2012

**UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo**

Diplomsko delo

LUTKA LJUBLJENKA V VRTCU

Mentorica:
docentka Sabina Šinko

Kandidatka:
Barbara Močnik

Maribor, 2012

Lektorica:
Bojana Samarin, profesorica slovenščine

Prevajalka:
Urška Golež, profesorica angleščine

ZAHVALA

Zahvaljujem se docentki Sabini Šinko, ker je sprejela mentorstvo in me usmerjala pri nastajanju diplomskega dela.

Hvala tudi vsem vzgojiteljem, ki so si vzeli čas in izpolnili anketne vprašalnike.

Iskrena hvala mojim domačim, ki so mi stali ob strani, me spodbujali in mi nudili pomoč ves čas mojega študija.

Posebej se zahvaljujem mojemu fantu, in sicer za vso podporo, pomoč ter vzpodbujanje pri izdelavi diplomskega dela.

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA

IZJAVA

Podpisana Barbara Močnik, rojena 18. 11. 1989, študentka Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, smer predšolska vzgoja, izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom Lutka ljubljenska v vrtcu pri mentorici, doc. Sabini Šinko avtorsko delo. V diplomskem delu so uporabljeni viri in literatura konkretno navedeni; teksti niso prepisani brez navedbe avtorjev.

Barbara Močnik

Maribor, 2012

POVZETEK

Diplomsko delo z naslovom *Lutka ljubljenska v vrtcu* v teoretičnem delu diplomske naloge obravnava vrste lutk, lutko ljubljenko in njen pomen ter prisotnost v vsakodnevni rutini, vpliv lutke na otrokov razvoj in metode dela z lutko.

Empirični del diplomske naloge pa zajema raziskavo, s katero smo želeli ugotoviti in primerjati uporabo lutke ljubljenske v dveh vrtcih ter na kakšen način in pri katerih dejavnosti vzgojitelji lutko ljubljenko uporabljajo. S pomočjo anketnih vprašalnikov smo prišli do ugotovitve, da več kot polovica anketiranih vzgojiteljev v obeh vrtcih ima lutko ljubljenko in jo uporablja na različnih področjih vzgoje in izobraževanja. Vendar so se pojavila tudi razhajanja med vrtcema in vzgojitelji, saj določeni uporabljajo lutke samo na enem področju kurikulumu, drugi pa jo uporabljajo pri več ali vseh področjih kurikulumu.

KLJUČNE BESEDE:

Lutka ljubljenska, otrokov razvoj, lutkovna aktivnost, vrtec, lutka in dnevna rutina, metode dela z lutkami, kurikulum.

ABSTRACT

The theoretical part of the diploma paper entitled *A Puppet Friend in Kindergarten* discusses the types of puppets; a puppet friend and its significance as well as presence in a kindergarten's daily routine; the influence of a puppet friend on a child's development, and methods of working with a puppet.

The empirical part of the diploma paper includes the presentation of the research, the data for which have been acquired with the use of a questionnaire. The main aim of the research was to determine whether preschool teachers use puppets for teaching purposes, whether the use of puppets in a playroom is significant for children, whether there are puppet friends in the studied groups, and in what ways and for which activities they are being used. Findings show that preschool teachers use puppets in the educational process, and at the same time believe that the use of puppets plays an important role in children's lives. It has also been established that more than fifty percent of preschool teachers from both kindergartens that were included in the opinion poll own a puppet friend, and that they use it for different activities and in different areas.

However, there have been some discrepancies between the two kindergartens and among preschool teachers, for some of the preschool teachers use the puppet friend solely in one area of the curriculum while others use it in different areas of the curriculum.

KEY WORDS:

Puppet friend, child's development, puppet activity, kindergarten, puppet and the daily routine, methods of working with a puppet, curriculum.

KAZALO

1	UVOD	1
2	TEORETIČNI DEL	3
2.1	KAJ JE LUTKA?	3
2.2	VRSTE LUTK	4
2.2.1	ROČNE LUTKE	4
2.2.1.1	Prstne lutke	6
2.2.2	PLOSKE LUTKE	7
2.2.2.1	Senčne lutke	9
2.2.3	MIMIČNE LUTKE	10
2.2.3.1	Ročne mimične lutke	11
2.2.3.2	Mimične lutke z vodilom	12
2.2.4	LUTKE NA PALICI	13
2.2.5	LUTKE NA NITKAH	15
2.3	LUTKA LJUBLJENKA	17
2.3.1	Pomen lutke ljubljenske	18
2.3.2	Prisotnost lutke ljubljenske v vsakodnevni rutini	19
2.4	VPLIV LUTKE LJUBLJENKE NA OTROKOV RAZVOJ	20
2.4.1	Razvoj domišljije	21
2.4.2	Razvoj samopodobe in samozavesti	21
2.4.3	Razvoj socialnih veščin	22
2.4.4	Razvoj ustvarjalnosti	22
2.4.5	Razvoj empatije in izražanje čustev	23
2.4.6	Razvoj verbalne in neverbalne komunikacije	23
2.4.7	Razločevanje med fantazijo in realnostjo	24
2.5	METODE DELA Z LUTKO	24
2.5.1	Spontana igra z lutko	24
2.5.2	Priprava prizorov z lutko	25
2.5.3	Pripovedovanje z lutko	25
2.5.4	Pogovarjanje skozi lutko	25

2.5.5	Učenje in poučevanje z lutko.....	26
2.5.6	Izdelava lutke.....	26
3	EMPIRIČNI DEL	28
3.1	Cilj in namen raziskave	28
3.2	Razčlenitev, podrobna opredelitev	28
3.2.1	<i>Raziskovalna vprašanja</i>	28
3.2.2	<i>Raziskovalne hipoteze</i>	29
3.2.3	<i>Spremenljivke</i>	29
3.3	Metodologija	30
3.3.1	<i>Raziskovalne metode</i>	30
3.3.2	<i>Raziskovalni vzorec</i>	30
3.3.3	<i>Postopki zbiranja podatkov</i>	30
3.3.3.1	<i>Organizacija zbiranja podatkov</i>	31
3.3.3.2	<i>Vsebinsko-metodološke značilnosti instrumentov</i>	31
3.3.4	<i>Postopki obdelave podatkov</i>	31
3.4	REZULTATI IN INTERPRETACIJA	32
3.5	SKLEP	44
	LITERATURA	47
	PRILOGA	

KAZALO SLIK

Slika 1: Ročne lutke	5
Slika 2: Ročna lutka – deklica.....	6
Slika 3: Prstne lutke	6
Slika 4: Ploska lutka – žirafa.....	7
Slika 5: Ploska lutka, ki jo natakemo na prst (Varl, 1997, str. 7)	8
Slika 6: Senčna lutka.....	9
Slika 7: Senčna lutka z gibljivimi deli telesa (Varl, str. 8)	10
Slika 8: Mimični lutki (Varl, 1997, str. 13)	10
Slika 9: Mimični lutki iz televizijske nadaljevanke Muppet Show.....	11
Slika 10: Mimični lutki z vodili (Varl, 1997, str. 27)	13
Slika 11: Lutke na palici – živali (Varl, 1995, str. 10).....	13
Slika 12: Lutka na palici – riba	14
Slika 13: Lutka na nitkah – gosjenica (Varl, str. 10).....	15
Slika 14: Lutka na nitkah (Varl, str. 22).....	15
Slika 15: Vodilo v vodoravni in navpični legi (Varl, str. 22)	16
Slika 16: Lutka na nitkah – Kekec	16
Slika 17: Izdelovanje lutk na palici	27

KAZALO TABEL

Tabela 1: Starostna skupina, v kateri je prisoten vzgojitelj	32
Tabela 2: Pomen lutke v otrokovem razvoju	33
Tabela 3: Pogostost vključevanja lutkovne vzgoje v vzgojno izobraževalno delo	33
Tabela 4: Prisotnost lutke ljubljenske v skupini	35
Tabela 5: Najpogosteje uporabljena vrsta lutke ljubljenske	35
Tabela 6: Kraj izdelave lutke ljubljenske	36
Tabela 7: Pomen, ki ga dajejo otroci lutki ljubljenski	36
Tabela 8: Prisotnost koticčka za bivanje lutke ljubljenske	37
Tabela 9: Poseganje po igri z lutko ljubljensko	37
Tabela 10: Čas, ko je lutka ljubljenska na voljo	38
Tabela 11: Uporaba lutke ljubljenske v jutranjem krogu	38
Tabela 12: Uporaba lutke ljubljenske za reševanje konfliktov in kot motivacijsko sredstvo	39
Tabela 13: Uporaba lutke ljubljenske za pripovedovanje pravljic	39
Tabela 14: Uporaba lutke ljubljenske v vsakodnevni rutini	40
Tabela 15: Prisotnost drugih lutk v igralnici	43

1 UVOD

»Lutka ima v sebi magično moč, ki je nepremagljiva, z njeno pomočjo lahko prodremo v otroško dušo« (Bežan, 2001, str. 32).

Praksa ljudi, ki se ukvarjajo s predšolskimi otroki, dokazuje, da lahko s pomočjo lutke delamo »čudeže«. Ne samo da je primerna za vsa starostna obdobja, lahko se prilagodi posamezniku, skupini, letnim časom, posebni priložnosti – je pripomoček in igrača, ki bi jo moral v vrtcu spoznati in uporabljati vsak. Je pa tudi idealen pripomoček pri različnih terapijah, saj se otroci z lutko lažje odprejo, povejo svoje misli, težave.

Poznamo različne vrste lutk: ročne lutke, lutke na palici, ploske lutke, mimične lutke, lutke na nitkah.

Glavni razlog za odločitev raziskovalnega problema je bilo opazovanje uporabe lutke ljubljenske in ostalih lutk skozi čas šolanja. Obiskali smo veliko vrtcev v različnih krajih in ugotovili, da lutk v vrtcih ne primanjkuje. A čisto drugačna je zgodba o tem, kolikokrat so uporabljene, in ne samo postavljene v lutkovni kotiček ali na omaro.

Z diplomskim delom želimo raziskati uporabo lutke ljubljenske in vsem, ki že ali še bodo delali na področju vzgoje in izobraževanja, predstaviti pozitivne učinke in različne načine uporabe lutke ljubljenske.

Otroci se lahko z lutkami spontano igrajo, jih izdelujejo in z njimi pripovedujejo. S pomočjo in vodenjem vzgojitelja pa lahko pripravijo lutkovno igro. Lutka pa je tudi pripomoček, ki nam pomaga pri učenju in poučevanju.

Lutka je zelo priročen pripomoček v vrtcu in tudi v prvih razredih osnovne šole, saj ima magično moč, s katero oživi pravljice (VanSchuyver, 1993).

V predšolskem obdobju je igra otrokova prevladujoča dejavnost. Otrok ob igri z lutko ustvarja, uporablja svojo domišljijo, krepi samozavest in samopodobo, sodeluje z drugimi otroki ter z njimi in odraslimi verbalno in neverbalno komunicira. Zato igra z lutko vpliva na razvoj posameznih področij čustvenega, socialnega in spoznavnega razvoja (razvoj domišljije, razvoj samopodobe in samozavesti, razvoj socialnih veščin, razvoj ustvarjalnosti, razvoj empatije in izražanja čustev, razvoj verbalne in neverbalne komunikacije).

»Lutka še zdaleč ni samo za otroke, ni le didaktično in metodološko pomagalo. Je tudi pot v ustvarjalnost in do ustvarjalnosti in raziskav. Je prisposoba lepega in slabega, dobrega in zla, dramatičnega in komičnega, razposajenega in zresnjenege ...« (Kreft, 1991, str. 14).

Lutke so privlačile in še danes s svojo močjo in potencialom privlačijo mnogo ljudi, med njimi tudi znanstvenike in umetnike, kot so bili Moliere, Mozart, Goethe, Lorca in drugi (Currell, 2003).

2 TEORETIČNI DEL

2.1 KAJ JE LUTKA?

»Če bi skozi stoletja postavljali to vprašanje občinstvu lutkovnih iger širom po Evropi, bi dobili ta odgovor: lutka je – človek« (Šinko, 2008, str. 133).

Vendar se je to stališče skozi čas spreminjalo, in ugotavljati so začeli, da je lutka pravzaprav *simbol človeka*.

Lutka je resnično podobna človeku in tako jo vidijo tudi otroci, saj zaradi njihove dvojne zavesti, resnične in ustvarjene, pravljичne resničnosti, ni razlike med lutko in človekom (Šinko, 2008).

»Lutka je umetno izdelana figura, ki večinoma, ne pa nujno – predstavlja osebo ali žival v okviru različnih predstavitev.«

Pridobljeno 5. 11. 2011 <http://sl.wikipedia.org/wiki/Lutka>.

Trefalt (1993, str. 11) pravi: »Lutka je kot gledališki snovni odrski simbol, ki predstavlja dramski lik in je voden posredno ali neposredno s pomočjo lutkarja«.

Oblikovalec lutke je človek, ki lutko tudi vodi. Vodena je lahko od zgoraj navzdol ali od spodaj navzgor. Z njo lahko zaigramo različne prizore iz zgodb ali vsakdanjega življenja ter jo uporabimo v vzgojno izobraževalne namene.

Lutka je tudi odlično terapevtsko sredstvo, saj se otrok lažje pogovori z lutko kot z odraslim človekom (Bastašič, 1988).

Lutka je posrednik med igralcem (lutkarjem) in občinstvom (Zupanić Benić, 2009).

2.2 VRSTE LUTK

Obstaja več vrst lutk, vendar niso vse primerne za lutko ljubljenko zaradi zahtevnosti vodenja in oblike. Za lutko ljubljenko pa lahko uporabimo naslednje:

- ročne lutke,
- ploske lutke,
- mimične lutke,
- lutke na palici, in
- lutke na nitkah.

2.2.1 ROČNE LUTKE

»Ročna lutka je tista, ki jo natakujemo na roko, natančneje na dlan.

Vodimo – animiramo jo s premikanjem prstov, dlani in cele roke, skriti pa smo za paravan ali lutkovni oder« (Varl, 1997, str. 4).

Ročna lutka je med vsemi lutkovnimi tehnologijami najbolj živahna, saj se lahko zelo hitro premika po odru. Naša dlan je točno v njenem težišču, to pa pomeni, da lahko hitro vplivamo na njene kretnje in premike. Poleg tega pa je zelo gibčna, saj jo usmerjajo gibi naših rok.

Ima dva sestavna dela: glavo in trup. Trup je izdelan kot lutkin kostum, ki je kot rokavček natakjen na animatorjevo roko (Varl, 1997).

»Osnova ročne lutke je človeška roka, saj je lutkina glava natakjena na enega od prstov (največkrat na kazalec), dlan in prsti ter podlaket pa so osnova za lutkino telo in roke« (Varl, 1997, str. 4).

Glava je najpomembnejši del ročne lutke. Obstaja veliko načinov izdelave glave. V prejšnjih stoletjih so jo večinoma izdelovali iz lesa, danes pa uporabljamo še sintetične materiale ipren, poliuretan in stiropor, pa tudi papirno kašo.

Pri preprosti lutki naj bo glava stilizirana, kar pomeni, da so ji odvzeti vsi nepotrebni detajli, kot so: gube na čelu, izstopajoča brada, štrleče obrvi, poudarjene ličnice idr., naj bo le preproste okrogle ali jajčaste oblike (Varl, 1997).

Pri izdelavi moramo paziti, da ročnih lutk ne naredimo prevelikih, saj jih naša dlan ne bi mogla dobro voditi. Posebej je pomembno, da glava ni prevelika. Čeprav ima ročna lutka majhne roke v primerjavi z glavo in trupom, je skoraj edina med različnimi lutkovnimi tehnologijami, ki je sposobna prijemat najrazličnejše stvari. Zaradi svoje majhnosti je intimna lutka, neposredna in zahteva igralni prostor. Velikokrat komunicira z gledalci (Varl, 1997).

Ni nujno potrebno, da ima lutka izdelan kostum. Za preprosto igro zadošča orokovičena dlan ali dlan sama. Preprost kostum pa je lahko brez rokavov, tako da je lutka brez rok (Varl, 1997).

Slika 1: Ročne lutke

Pridobljeno 28. 12. 2011 iz

[http://www.mislinja.si/nv/prireditve/prireditve.php?jez=1&ids=11427&obc=22&tem
p=779](http://www.mislinja.si/nv/prireditve/prireditve.php?jez=1&ids=11427&obc=22&tem
p=779).

Slika 2: Ročna lutka – deklica

2.2.1.1 Prstne lutke

Med male ročne lutke pa spadajo tudi prstne lutke. Primerne so za igro na predšolski stopnji pa tudi v prvih razredih osnovnih šol.

Na prst gole ali orokovičene roke si nataknejo majhne glavice, ki so lahko kupljene žogice, kroglice, tulci. Lutkino glavo si lahko otrok sam nariše na trši papir, jo izreže in na hrbtni strani prilepi na tulec iz papirja, ki ga kasneje nataknejo na prst. Prstno lutko lahko tudi spletemo ali skvačkamo ter jo opremimo z očmi in lasmi (Varl, 1997).

Slika 3: Prstne lutke

Pridobljeno 28. 12. 2011 iz

<http://www.mislinja.si/nv/prireditve/prireditve.php?jez=1&ids=11427&obc=22&tem p=779>.

2.2.2 PLOSKE LUTKE

»Ploske lutke imajo predhodnike v senčnih lutkah, ki so prišle v Evropo iz Azije, kjer še danes z njimi igrajo vsebine iz epa Ramajana. Senčne lutke so bile ustrojene iz bivolje kože in obarvane z naravnimi barvili. Večinoma so bile oblikovane kot stoječe figure v profilu, vodene pa na dolgi palici, ki je bila podaljšek ene noge. Druga noga je bila večinoma samodejno gibljiva.

Lutke so imele sklepe v komolcih in ramenih, roke pa so bile vodene na posebnih palicah, vodilih.

Preko Perzije se je senčno gledališče razširilo po vsej Turčiji in Grčiji, že v 12. in 13. stoletju ga zasledimo v arabskih deželah in Egiptu.

Posebnost senčnega gledališča je ta, da ne opazujemo gibanja lutke, ampak premik njene sence na platnu. Za razliko od ostalih tehnologij je senčna lutka osvetljena od zadaj« (Varl, 1997, str. 4).

Ko umaknemo platno, na katerem smo opazovali sence, pa pred nami stoji figura na palici, s katero lahko igramo kakor z ostalimi lutkami različnih tehnologij (Varl, 1997).

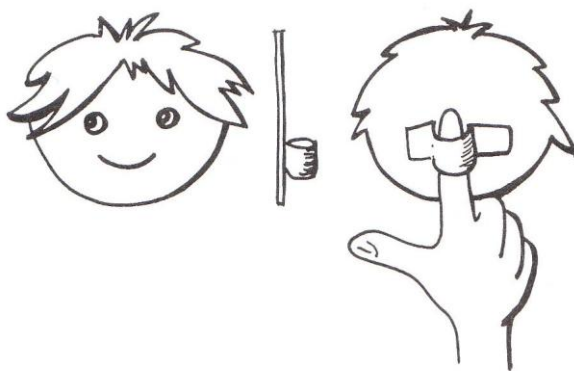

Slika 4: Ploska lutka – žirafa

Pridobljeno 9. 5. 2012 iz

<http://www.knjigca.si/lutke/>.

Ploske lutke so dvodimenzionalne, zato nimajo stranske mase, nimajo debeline in se na odru ne morejo obračati. Ploske lutke prav tako ne morejo igrati z rekviziti, lahko pa rekvizite izdelamo posebej, jih natakujemo na vodilo in z njimi igramo ob lutkinih rokah. Ploske lutke so primerne za vrtec, kjer si jih otroci ob pomoči vzgojiteljic sami izdelajo, ter z njimi pripovedujejo zgodbe, obnavljajo vsebine, se pogovarjajo med seboj. Najenostavnejšo plosko lutko natakujemo kar na prst. Na trši karton narišemo glavo in ji na hrbtni strani prilepimo tulec iz papirja, kamor kasneje vtaknemo prst. Glavo pa lahko narišemo s sprednje in zadnje strani, oba dela izrežemo in ju zlepimo skupaj, na spodnji strani, kjer je vrat, pa pustimo odprtino za naš prst (Varl, 1997).

Slika 5: Ploska lutka, ki jo natakujemo na prst (Varl, 1997, str. 7)

Ploske lutke pa lahko pritrdimo tudi na posebno vodilo. Poljubno osebo ali predmet narišemo na trši papir ali karton, ju pobarvamo in natakujemo na vodilo.

Takšne lutke so izdelane samo iz enega kosa in nimajo nobenega gibljivega sklepa. Kot vodilo lahko uporabimo tanjšo leseno palico ali pa žico.

Poleg ploskih lutk, ki nimajo gibljivih sklepov, pa poznamo še ploske lutke, ki so delno gibljive in imajo posamezne dele telesa med seboj povezane s premičnimi stiki (ob premiku cele lutke se posamezni deli samodejno gibljejo), ter ploske lutke, ki so prav tako povezane z gibljivimi stiki, vendar so posamezni deli telesa vodeni na posebnih vodilih.

Pri skiciranju lutk z gibljivimi deli moramo paziti, da vsak del telesa narišemo ločeno od drugega (Varl, 1997).

2.2.2.1 Senčne lutke

Posebnost senčnih lutk je, da so izredno mehke, nežne, poetične. Igra s senčnimi lutkami ne dovoljuje raznih podrobnosti, ampak z njimi uprizarjamo jasne, otrokom že znane vsebine, ki jih s takim podajanjem le dopolnimo in vzbudimo domišljijo. Primerne so pravljice, kjer ni veliko govorjenja, preveč dialogov in monologov.

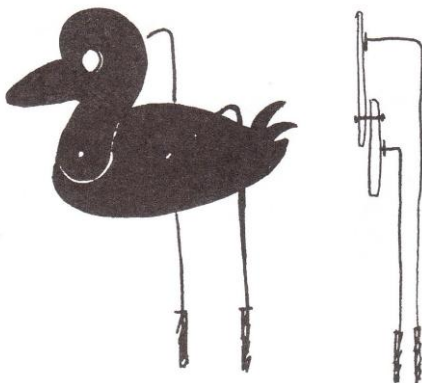
Senčne lutke so po svoji tehnologiji ploske in imajo dve dimenziji: širino in višino. Poznamo senčne lutke, ki so izdelane iz papirja, kartona in vezne plošče ter senčne lutke, ki so izdelane iz prosojnih materialov in jih pobarvamo s tuši ali naravnimi prosojnimi barvili. Senca prve skupine senčnih lutk je na platnu temna, črna, senca druge skupine pa je barvna. Osnovno vodilo senčnih lutk so lesene ali kovinske palice. Poznamo senčne lutke brez in z gibljivimi deli. Posebej moramo paziti pri izdelavi oči, saj jih moramo izrezati tako, da gre čeznje svetloba. Lutkam iz prosojnega materiala pa moramo izdelati še obod, ki je lahko iz kartona ali žice (Varl, 1997).

Slika 6: Senčna lutka

Pridobljeno 10. 5. 2012 iz

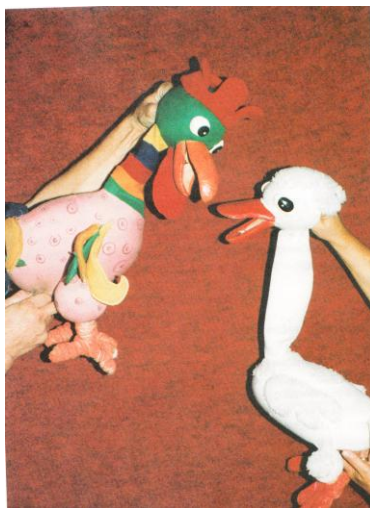
<http://sesoznami.blogspot.com/2010/11/sencne-lutke-trubarjeva-hisa-literature.html>.

Slika 7: Senčna lutka z gibljivimi deli telesa (Varl, str. 8)

2.2.3 MIMIČNE LUTKE

»V želji, da bi čimbolj posnemali človeka, je nastala lutka, ki s poudarjenim gibanjem čeljusti spominja na odpiranje ust pri človeku ali odpiranje gobca pri živalski figuri« (Varl, 1997, str. 4).

Slika 8: Mimični lutki (Varl, 1997, str. 13)

Način odpiranja ust ali gobca poudarja karakter in s tem posebne lastnosti lika, ki ga lutka predstavlja. Za najbolj prepričljiv premik čeljusti potrebujemo svojo dlan, ki s premikanjem v kombinaciji palec proti ostalim štirim prstom spominja na delovanje čeljusti. Mnogi lutkarji so ta tip lutke posnemali po angleški televizijski nadaljevanki Muppet Show (Varl, 1997).

Slika 9: Mimični lutki iz televizijske nadaljevanke Muppet Show

Pridobljeno 28. 12. 2011 iz

<http://www.sitcomsonline.com/photopost/showphoto.php/photo/129303>.

2.2.3.1 Ročne mimične lutke

Mimično lutko lahko dobimo že, če si na roko nataknemo rokavičko z enim prstom in jo položimo tako, da je del s štirimi prsti zgoraj, palec pa spodaj. Tako postavljena dlan predstavlja lutkino glavo z usti, če pa dodamo različne dodatke, jo hitro spremenimo v različne osebe ali živali (Varl, 1997).

Zelo enostavno mimično lutko si izdelamo iz dveh kosov tkanine, ki ju najprej izrežemo na pravokotnika, nato okroglo obrežemo, sešijemo do okrogline ter vmes vstavimo ovalni kos blaga druge barve (Varl, 1997).

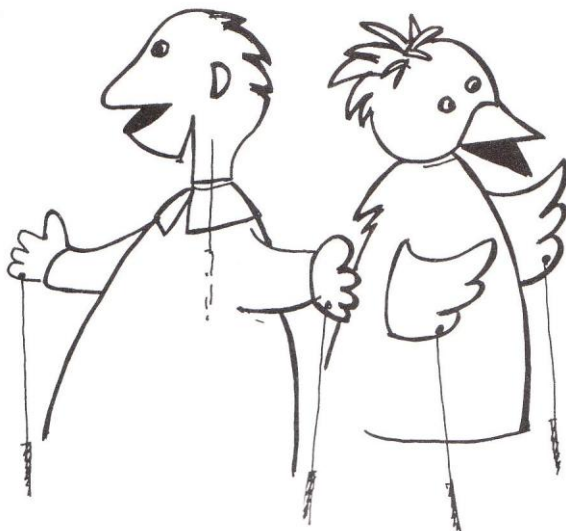
Animacija mimične lutke je podobna animaciji ročne lutke, le da glavo premikamo s celo dlanjo, roke ali tace pa so ob trupu samodejno gibljive (Varl, 1997).

2.2.3.2 Mimične lutke z vodilom

Mimične lutke z vodilom imajo polno glavo z gibljivo spodnjo čeljustjo, nanjo pa je pritrjeno vodilo, ki mu pravimo tudi pištola. Gibljivo čeljust ustvarimo tako, da oblikovano glavo zarezemo vodoravno pod nosom, skoraj do ušes. V glavo zarezemo tudi navpično s spodnje strani od vratu proti ličnicam. Ker se oba reza križata, spodnji del čeljusti enostavno pade proč od glave. Nato pa ob navpičnem rezu odrežemo še za krhelj materiala od podbradka proti ličnicam, da nastane praznina med vratom in podbradkom. Nato oba dela čeljusti povežemo z elastiko, na spodnjo stran spodnje čeljusti pa namestimo vrvico, s pomočjo katere bomo lahko odpirali usta oziroma premikali spodnjo gibljivo čeljust. Če hočemo ustvariti bolj realistično glavo, jo oblikujemo iz lesa ali stiropora, za stilizirane glave jajčastih oblik pa uporabimo penasto gumo (Varl, 1997).

Trup mora biti, enako kot pri mimični lutki, dovolj prostoren, da lahko v njem prestavljamo naši roki. Z eno roko vodimo glavo in odpiranje ust, z drugo gestikuliramo z lutkino roko. Pri igri s takšno lutko lahko uporabimo rekvizite (Varl, 1997).

Lutkine roke je možno voditi tudi z vodili, vendar morajo biti oblikovane tako, da imajo v ramenih, komolcih in zapestju sklepe, da jih lahko z vodilom usmerjamo sem in tja. Pri takšni lutki uporaba rekvizitov ni mogoča (Varl, 1997).

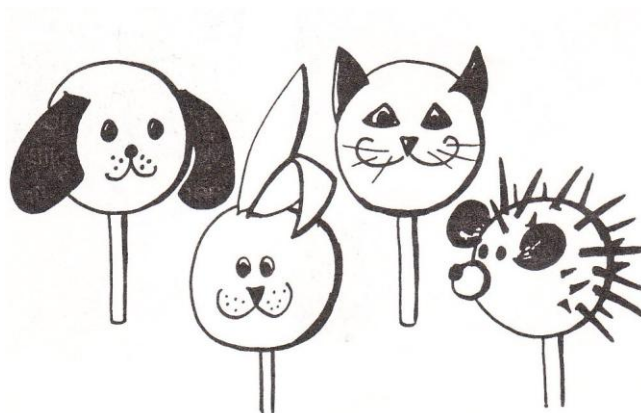

Slika 10: Mimični lutki z vodili (Varl, 1997, str. 27)

2.2.4 LUTKE NA PALICI

Lutke na palici so vsak predmet, ki ga natakemo na lesen količek, na palico, in s pomočjo te palice premikamo predmet (Varl, 1997).

Pri tej vrsti lutke so zelo pomembne oči, saj so glavno komunikacijsko sredstvo, ter posledično tudi glava. Glavo lahko izdelamo iz penaste gume, stiropora, kartona ... Na glavo lahko prilepimo ali narišemo različne dodatke, kot so ušesa, nos, usta (Varl, 1997).

Slika 11: Lutke na palici – živali (Varl, 1995, str. 10)

Palica, ki jo izberemo za osnovno lutkino vodilo, mora imeti tako imenovani prečni križ. Z le-tem preprečimo vrtenje vodila – palice v glavi. Vodilo je lahko krajše ali daljše (Varl, 1997).

Pomemben del pri lutki pa so tudi roke in noge, ki so lahko dopolnilo k lutkinemu telesu ali kot pomagalo pri animaciji. Roke in noge lahko imajo vodilo ali pa tudi ne (Varl, 1997).

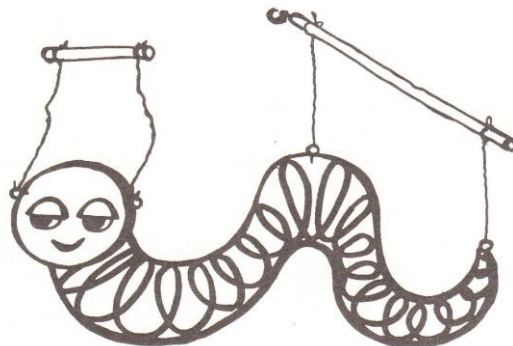
Lutke na palici brez dodatnih vodil so najpreprostejše lutke tako za izdelavo kot tudi za vodenje. Uporabimo lahko lesene kuhavnice, jogurtove lončke, kartonske škatle Take lutke nimajo ne sklepov ne okončin in so zelo primerne tudi za najmlajše otroke (Varl, 1997).

Slika 12: Lutka na palici – riba

2.2.5 LUTKE NA NITKAH

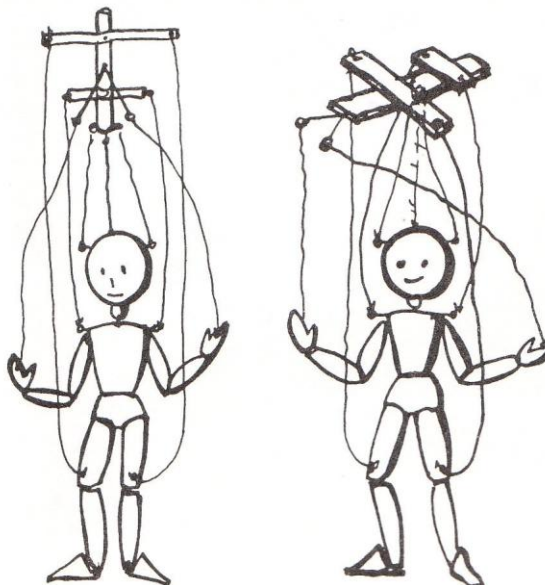
Lutke na nitkah so tehnično najzahtevnejše med vsemi vrstami lutk. So figure v celoti. Zelo so podobne osebam in živalim, saj imajo vse okončine in vse glavne sklepe kot živa bitja. Uporaba teh lutk je zelo zahtevna, saj morajo lutke znati hoditi, plesati, leteti, skakati itd. (Varl, 1997).

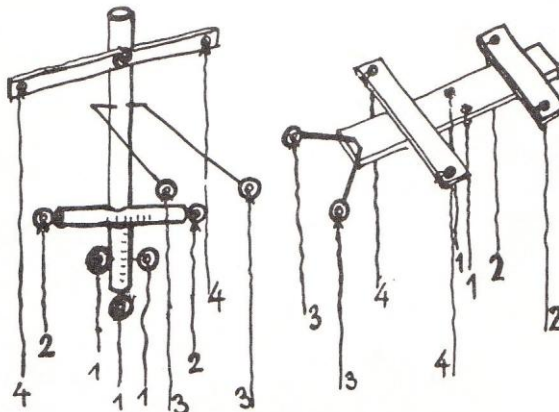
Slika 13: Lutka na nitkah – gosenica (Varl, str. 10)

Lutko na nitkah lutkar ne drži neposredno v svoji roki, ampak njeno gibanje usmerja preko vodila in daljših ali krajših niti.

Trup lutke je lahko oblikovan v enem kosu ali pa je pregiben (Varl, 1997).

Slika 14: Lutka na nitkah (Varl, str. 22)

Slika 15: Vodilo v vodoravni in navpični legi (Varl, str. 22)

Trup lutke in njeno glavo lahko izdelamo iz lesa ali stiropora, okončine pa prav tako iz lesa, stiropora, lahko pa uporabimo tudi penasto gumo (Varl, 1997).

Poznamo pa tudi lutke na žici, katerih izdelava je identična lutkam na nitkah, le da se vodijo z debelejšo žico in ne z nitmi (Varl, 1997).

Slika 16: Lutka na nitkah – Kekec

Pridobljeno 28. 12. 2011 iz

<http://www.marionete.si/>.

Najpreprostejše lutke pa nosimo vsak dan s seboj in jih lahko uporabimo kjerkoli in kadar koli. To so:

- roke,
- prsti,
- kolena, in
- stopala.

Takšne preproste lutke nas lahko spremljajo na izletih, sprehodih. Vedno so zraven nas in vedno pripravljene za uporabo. Potrebujemo samo še barvo, s katero narišemo oči, usta in kakšno krpico, s katero naredimo ruto, čepico ... in lutka je že pripravljena za uporabo.

2.3 LUTKA LJUBLJENKA

Otroci imajo radi lutke in jim verjamejo bolj kot staršem ali vzgojiteljici v vrtcu. Lutka ima čarobno moč, ki tako otroke kot tudi odrasle omreži in popelje v svet domišljije. Z njeno pomočjo se otrok izraža bolj sproščeno, lažje dojema in sprejema svet okoli sebe (Korošec in Majaron, 2002).

Lutka ljubljenska je lutka, ki otroke spremlja pri vsakodnevni rutini, praznovanjih, dejavnostih ali ob igranju. Po navadi ima lutka ljubljenska svoj prostor in je obravnavana kot član skupine otrok, v kateri »živi«. Prostor, ki je namenjen lutki ljubljenski, pa lahko spreminjamo glede na letne čase, na temo, ki jo obravnavamo.

S pomočjo lutke ljubljenske lahko rešujemo konflikte, jo uporabimo kot motivacijsko sredstvo pri načrtovanju dejavnosti ali pa jo uporabljamo za spontano in načrtovano igro (Korošec in Majaron, 2002).

Kadar vzgojitelj uporablja lutko, se otrokom približa in pridobi njihovo zaupanje. Otroci takšnega vzgojitelja vidijo kot osebo, ki v igralnico prinaša veselje, zadovoljstvo, vznemirjenje (Korošec, 2001).

Otroci zato zaupajo svojemu vzgojitelju, ga imajo za svojega prijatelja. Človeku, ki zaupajo, pa laže povedo svoje težave, se odprejo.

Pri izbiri lutke moramo biti pozorni, da izberemo takšno, s katero se lahko poistovetimo, se ob njej počutimo prijetno in jo znamo voditi.

V začetku, ko lutka ljubljenska spoznava svoje novo okolje in nove prijatelje, ni pomembno, kakšen glas ima, ampak je pomembna njena vloga – da lahko lutko objamemo, jo pobožamo. Pri izbiri lutke je pomembno, da vemo, za kaj jo bomo uporabili, ali za dialog ali za akcijo (premikanje stvari), saj vse vrste lutk niso primerne za vse aktivnosti (npr. z ročno lutko lahko prijemamo stvari, z lutko na palici pa ne).

Kasneje pa je pomemben tudi glas, ki pa mora ustrezati fizičnim lastnostim lutke (velika usta – govorimo z globokim glasom, zaspane oči – govorimo počasi). Osebnost lutke se ne odkrije takoj, temveč je dolgotrajen postopek (Hunt in Renfro, 1982).

2.3.1 Pomen lutke ljubljenske

Na začetku vključitve otroka v vrtec je to zanj zelo stresno obdobje. Večina otrok se prvič loči od staršev in pride v za njih neznano okolje z neznanimi ljudmi.

Naloga vzgojitelja je, da je do vsakega otroka pozoren, mu pokaže, da je dobrodošel, prav tako pa mora biti iznajdljiv in izviren, da se otroci čim prej navadijo nanj, da mu zaupajo in premagajo strah.

»Vemo, da otrok laže vzpostavi kontakt z lutko kot z vzgojiteljico, včasih celo s starši. To lahko razločimo le na energetski ravni in z otrokovim strahom pred odraslim, z negotovostjo v vzpostavljanju komunikacije, ki mu jo posrednik, lutka, zelo olajša. In prav to poskušamo izkoristiti, da otrok na manj stresen način sprejema okolje, v katerem živi in sporoča svoj odnos do njega« (Majaron, 2000, str. 33).

Zato je lahko lutka ljubljenska pravi pripomoček pri navajanju otrok v vrtec. Zjutraj namesto vzgojiteljice otroka sprejme lutka in ga ogovori. Marsikateri otrok se bo ob lutki laže sprostil kot ob vzgojitelju. Lutka otroka povabi v igralnico, da si skupaj ogledata, kaj se dogaja, se pogovorita. Ob pogovoru in zanimivem dogajanju bo otrok kmalu pozabil na domotožje in se vključil med druge otroke.

Obstaja pa tudi možnost, da takšen način sprejemanja ne bodo sprejeli vsi otroci. Tem otrokom lutk ne smemo vsiljevati, ampak moramo poiskati drugačen način, ki bo pomagal k čimprejšnji socializaciji v vrtec.

Ko vzgojitelj uporablja lutko ljubljenko, otroke motivira in jih vodi k ustvarjalnosti. (Korošec, 2001).

2.3.2 Prisotnost lutke ljubljenske v vsakodnevni rutini

Kreativna lutkovna dejavnost je lahko uspešna metoda učenja in poučevanja na vseh področjih kurikulumu. Lutka ljubljenska je lahko prisotna v vseh delih dnevne rutine, lahko tudi samo kot spremljevalec.

Lutka je lahko z nami:

- Na sprehodu – lutko vzamemo s seboj kot spremljevalca, ki z nami opazuje naravo, nas navaja na pravilno obnašanje v prometu, nam pripravi kakšno presenečenje in nam pove marsikatero zgodbico, ki se nanaša na prostor, v katerem se nahajamo, temo, ki jo obravnavamo, ipd. Lahko pa nastopa tudi samo kot spremljevalec, ki ga otroci lahko kaj vprašajo, ali pa kot prijatelj otroku, ki je ostal brez para, s katerim bi se držal na sprehodu.
- V umivalnici – lutka nas uči, kako si pravilno umijemo roke, preveri, če so roke umite, z njeno pomočjo otroke navajamo na kahlico in jih odvajamo od plenice.
- Pri obrokih – lutka otroke navaja na lepe navade pri jedi. Med obroki ne govori, pred obroki otrokom zaželi »dober tek«, otroke spodbuja da čim več pojedjo, da niso izbirčni.

Otrokom lahko vsakodnevno pove, kaj imamo na jedilniku in za kaj je določena hrana potrebna, zakaj ne moremo brez nje.

Lahko pa pomaga tudi otrokom, ki nočejo sedeti pri mizi in kar naprej vstajajo in se med kosilom sprehajajo po igralnici – lutka ves čas kosila sedi zraven otroka in mu daje »zgodbo«, ob koncu kosila pa pohvali otroke, ki so upoštevali pravila.

- Pri dejavnostih – lutko lahko uporabimo kot motivacijsko sredstvo. Prebere nam pravljico, pove zgodbo, vodi pogovor z otroki, izdeluje z otroki izdelke, jih usmerja in vzpodbuja.

Primer: Velikokrat se zgodi, da imajo otroci strah pri barvanju s prstnimi barvami, saj morajo namočiti roko v barvo. Tudi tukaj lahko uporabimo npr. ročno lutko, pri kateri naši prsti niso skriti pod obleko, ampak jim naredimo luknjo, da jih lahko namočimo v barvo in otrokom pokažemo, da to ni nič strašnega in je prav zabavna dejavnost.

Lutka ljubljenska lahko otroke spremlja tudi k zobozdravniku, pomaga nam pri predstavljanju tabu tem, ker z lutko povemo česar drugače nebi.

Pridobljeno 28.9.2011 iz

<http://www.rtvsllo.si/turbulenca/novica/58>.

2.4 VPLIV LUTKE LJUBLJENKE NA OTROKOV RAZVOJ

Otroci nestrpno pričakujejo ure, ko se bodo lahko igrali z lutko. Vsaka vzgojiteljica, ki uporablja lutko pri dejavnostih in vsakodnevni rutini, pove, da deluje magično, v igralnico prinese prijetno vznemirjenje in visoko motivacijo.

»Ob lutkovnih dejavnostih potrebuje otrok največjo mero svobodnega mišljenja za razvoj potencialov, skupine, v katerih otroci sodelujejo, ter dovolj svobode za razvoj idej« (Korošec, 2006, str. 112).

Pomembno je, da se zavedamo, da je otrok ustvarjalec v igri in ne igralec, ter da je pomemben proces in ne končni produkt.

Lutka ima poseben vpliv na:

- razvoj domišljije,
- razvoj samopodobe in samozavesti,
- razvoj socialnih veščin,
- razvoj ustvarjalnosti,
- razvoj empatije in izražanja čustev,
- razvoj verbalne in neverbalne komunikacije, in
- razločevanje med fantazijo in realnostjo (Korošec, 2006).

2.4.1 Razvoj domišljije

»Domišljija je začetna iskrica za vse nadaljnje dejavnosti. Z domišljijo se lahko otrok prestavi v drug svet, kraj, čas in lahko postane druga oseba« (Korošec, 2006, str. 112).

Je sposobnost predstavljanja nekoga drugega, v katerem je vse mogoče in ni omejitev. Domišljijo je treba ohranjati in zaupati radovednosti otrok. Naloga odraslih pa je, da pripravimo prostor, čas in situacije, v katerih lahko otroci svojo domišljijo razvijajo in jo uporabljajo.

Z razvojem domišljije otrokom dopuščamo lastno pot in osmislimo njihovo delo, ki postane zanimivejše (Korošec, 2006).

2.4.2 Razvoj samopodobe in samozavesti

Samopodoba je skupek pojmovanj in predstav, ki jih imamo o samem sebi.

Povezana je s samospoštovanjem, ki nam pove, koliko smo zadovoljni s seboj, ali se ocenjujemo pozitivno ali negativno. Pri oblikovanju samopodobe imajo pomembno vlogo lastne izkušnje ter odnos z drugimi in njihovo vrednotenje nas samih.

Otroku ob izdelavi lutke damo informacije, da je prav in dobro tisto, kar je naredil sam, in mu bo pomagalo krepiti njegovo samopodobo. Vsak otrok potrebuje posebno vzpodbudo, pomoč pri kreativnem ustvarjanju, še posebej tisti, ki so v skupini tihi,

zadržani in osamljeni. In prav lutka lahko pomaga posamezniku prebroditi takšne težave (Korošec, 2006).

2.4.3 Razvoj socialnih veščin

Socialne veščine so tiste, ki omogočajo sporazumevanje ob hkratnem upoštevanju lastnih in sogovornikovih potreb, čustev in različnosti. Vzpodbujajo primerno klimo, pomagajo otrokom, ki so sramežljivi, osamljeni in se ne vključujejo v komunikacijo z odraslim ali z otrokom.

Dejavnosti, pri katerih otroci izdelujejo lutke, igrajo lutkovne igrice, temeljijo na medsebojnem sodelovanju, kar pa velikokrat predstavlja problem. Zato je uporaba lutk v takšnih dejavnostih na eni strani velik motivacijski dejavnik, na drugi strani pa omogoča možnost razvijanja socialnih stikov z drugimi otroki. Če otroci izdelujejo lutke ali se le spontano igrajo z njimi, je potreben dogovor in usklajevanje mnenj. Treba je spoštovati drug drugega, se poslušati, sprejemati ideje drugih in biti pozoren na čustva in reakcije partnerjev v skupini (Korošec, 2006).

2.4.4 Razvoj ustvarjalnosti

Ustvarjalnost je splošna človekova lastnost. Ustvarjalni smo lahko na različnih področjih, kot sta znanost in umetnost, ali pa tudi v preprostih vsakdanjih opravilih. Pri ustvarjalnosti je pomembno svobodno, drzno, inovativno in izvirno mišljenje.

Pri igri z lutkami otrokom predstavimo nek problem, ki ga otroci z igro z lutkami ustvarjalno rešijo. Dopuščati jim moramo lastne rešitve. Otrok naj sam ustvarja svojo lutko, saj je to njegov izdelek, ki si ga je sam zamislil v svoji fantaziji (Korošec, 2006).

2.4.5 Razvoj empatije in izražanje čustev

»Empatija je spoznavno-emocionalna sposobnost vživljanja v položaj druge osebe in opazovanje sveta z njenimi očmi« (Korošec, 2006, str. 120).

Ko otrok igra z lutko, prevzema različne vloge. Vživi se v vlogo druge osebe, se postavi v njen položaj in poskuša situacijo razumeti z njenega vidika. Njegova naloga je, da reši konflikt, kar pa povzroči, da sprejme občutke osebe, ki jo je igral, zato se poveča občutljivost za čustva drugih.

Otrok lahko igra vloge iz realnega življenja, ki jih pozna, ali pa nove, izmišljene vloge. Ker z lutko otrok ne izpostavlja sebe, mu je takšen način igranja blizu (Korošec, 2006).

2.4.6 Razvoj verbalne in neverbalne komunikacije

Komunikacija je prenos sporočil od pošiljatelja (tistega, ki govori) do prejemnika (tistega, ki posluša).

Sporočila so lahko:

- verbalna (besedna), in
- neverbalna (nebesedna).

Neverbalna komunikacija pri igri z lutko otroka vzpodbudi k razvoju verbalne komunikacije. Pri neverbalni komunikaciji gre za sporočila z obrazno mimiko, gibi posameznega dela telesa, drže telesa. Otrok lahko z neverbalno komunikacijo pokaže tisto, česar z verbalno ne more.

Verbalna komunikacija pa se lahko kaže v koticah, kjer lutka otroka vzpodbudi k temu, da eksperimentira z glasovi in besedami. S tem se pri otroku izboljša izgovorjava, besedni zaklad, neznane besede postanejo znane, in podobno.

Vzgojitelj lahko tudi s pravljičico in z lutko vzpodbudi otrokovo verbalno in neverbalno komunikacijo (Korošec, 2006).

2.4.7 Razločevanje med fantazijo in realnostjo

Skozi dramske oziroma domišljjske igre z lutko otroci postopoma dojamejo, kaj je v njihovem svetu realno in kaj ne. Z lutkami lahko otrok zaigra situacije, kakršne bi želel, a ve, da so v realnosti neizvedljive. Lutka zmore vse, česar človek ne zmore. Lahko leti, se bojuje, premaga hudobne čaravnice, je močnejša od največjega velikana in prežene celo najhujše strahove, ki prihajajo ponoči.

Skozi domišljjsko igro otrok prepoznava omejitve, ki mu jih predstavlja zunanja realnost. Tako domišljija predstavlja most med nezavednim in zunanjo realnostjo (Korošec, 2006).

2.5 METODE DELA Z LUTKO

N. Renefro in T. Hunt (1982, str. 19) izpostavljata šest različnih tehnik oz. vrst dejavnosti z lutko.

To so:

- spontana igra z lutko,
- priprava prizorov z lutko,
- pripovedovanje z lutko,
- pogovarjanje skozi lutko,
- učenje in poučevanje z lutko, in
- izdelava lutke.

2.5.1 Spontana igra z lutko

Je oblika lutkarstva, ki se zgodi spontano, brez posredovanja odraslih. Je oblika simbolne igre, pri kateri se otrok sam sproščeno in svobodno pogovarja z lutko, se igra z eno ali več lutkami in med igro spreminja vloge. V igro je lahko vključeno poljubno število otrok in tudi igralni prostor je poljuben (Hunt in Renefro, 1982).

2.5.2 Priprava prizorov z lutko

Dejavnost vodi odrasla oseba, ki usmerja otroke k pripravi prizorov na osnovi zgodbe, poezije, glasbe, realnega življenja ali domišljije. Otroci se gibljejo po prostoru in raziskujejo gibanje svojega telesa v odnosu do svoje lutke. Velikost prostora in gibanje je odvisno od vrste lutk, za katere se odločimo.

Pri tej metodi otroci prispevajo svoje ideje, scenarij in dialog. Prizore lahko predstavijo sošolcem ali drugim otrokom, saj to prispeva k višji samozavesti posameznika in skupine (Hunt in Renefro, 1982).

2.5.3 Pripovedovanje z lutko

Lutko lahko uporabimo za različne aktivnosti – z njo lahko pripovedujemo zgodbo, učimo pesem ob glasbi, predstavimo poezijo itd. Lutka nam ponuja veliko možnosti za kreativno interpretacijo in ustvarjanje magičnega sveta. Med otroki in lutkami je med predstavitvijo zgodbe prisoten dialog. Otroci se tako vživijo v lutkovne junake, jih sprašujejo, posnemajo in posledično globlje doživijo (Hunt in Renefro, 1982).

2.5.4 Pogovarjanje skozi lutko

Ta metoda temelji na socialnem in emocionalnem razvoju otroka. Velikokrat odrasli mislimo, da otroci, ki z besedami ne znajo opisati svojih misli, ne morejo izraziti svojih čustev in doživetij. Vendar je ta miselnost zmotna, saj je otrokom treba ponuditi le ustrezno sredstvo, da se bodo lažje izrazili. In prav tu nam lahko pomaga lutka, kateri otrok bolj zaupa in se bolj sproščeno pogovori z njo kot pa z odraslim človekom. Komunikacija skozi lutko pomaga razvijati otrokove verbalne sposobnosti (Hunt in Renefro, 1982).

2.5.5 Učenje in poučevanje z lutko

Lutka predstavlja odličen pripomoček, s katerim lahko vzgojitelj posreduje učne tematike na zanimiv, pester način. Že preproste lutkovne tehnike so nam v pomoč pri doseganju kurikularnih ciljev, pri dvigu motivacije za delo, pri pomnjenju in razumevanju snovi in prispevajo k večji zainteresiranosti otrok za sodelovanje (Hunt in Renefro, 1982).

2.5.6 Izdelava lutke

Pri izdelavi lutke je pomembno, da otroka ne omejujemo, ampak mu pustimo svobodo pri oblikovanju. Ni pomemben izgled lutke, ampak otrokovo prepričanje, da je ta lutka njegova, da jo je ustvaril po lastni zamisli.

Pazljivi pa moramo biti tudi pri postavljanju zahtev pri izdelavi, ki pa morajo biti v skladu z otrokovimi sposobnostmi na eni strani ter z upoštevanjem otrokove kreativnosti na drugi strani.

Ob izdelavi lutke si otrok razvija koordinacijo roka – oko, fino motoriko, spoznava različne materiale, izraža čustva ob kreiranju lika, se srečuje s problemi, ki jih mora rešiti in podobno (Hunt in Renefro, 1982).

Pri samem izdelovanju lutk je pomemben proces izdelave in ne končen izdelek. Otroci pri izdelavi sodelujejo med seboj, se posvetujejo, iščejo rešitve in se tako povežejo med seboj ter gradijo na medsebojni komunikaciji.

Ob končnem izdelku pa ne smemo presojati na podlagi odrasle osebe, ampak se moramo postaviti v vlogo otroka in takrat bomo dojeli, da je lutka unikatni izdelek otroka, ki si ga je sam zamislil, izdelal in ga tudi uporabil.

Takšne dejavnosti odločilno vplivajo na razvoj otrokove osebnosti, zato morajo biti del vsakodneвне rutine.

Slika 17: Izdelovanje lutk na palici

Vzgojitelji morajo v dejavnosti vključevati vse metode dela z lutko, saj tako otroku omogočajo kar najboljši razvoj. Vendar se dandanes vzgojitelji premalo poslužujejo vseh metod, večinoma so omejeni na eno samo.

Zato je pomembno, da vsak vzgojitelj pozna pozitivne učinke uporabe lutk in jih vključuje v vzgojno izobraževalno delo, saj s tem prispeva velik delež k otrokovemu razvoju.

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Cilj in namen raziskave

Namen diplomske naloge je ugotoviti in primerjati uporabo lutke ljubljenske v dveh vrtcih. Zanimal nas bo obstoj razlik, enakosti uporabe in vključevanja lutke ljubljenske v vzgojno izobraževalno delo v vrtcu. Prav tako pa nas bo zanimalo, na kakšen način in pri katerih dejavnostih vzgojitelji uporabljajo lutko ljubljenko.

3.2 Razčlenitev, podrobna opredelitev

3.2.1 Raziskovalna vprašanja

1. V katerem oddelku so vzgojitelji zaposleni?
2. Koliko časa so vzgojitelji zaposleni v vrtcu?
3. Kakšen pomen imajo lutke v otrokovem razvoju?
4. Kako pogosto vključujejo lutkovno vzgojo v vzgojno izobraževalno delo?
5. Zakaj je lutkovna aktivnost pomembna za otroke?
6. Ali imajo v skupini lutko ljubljenko?
7. Kakšne vrste je lutka?
8. Je lutka izdelana doma/v vrtcu ali kupljena v trgovini?
9. So otroci povezani z lutko ljubljenko ali ji ne pripisujejo posebnega pomena?
10. Ima lutka ljubljenska poseben prostor v skupini?
11. Ali otroci posegajo po igri z lutko ljubljenko?
12. Je lutka vedno na voljo ali samo ob posebnih priložnostih?
13. Ali uporabljajo lutko ljubljenko v jutranjem krogu?
14. Ali uporabljajo lutko ljubljenko za reševanje konfliktov in kot motivacijsko sredstvo?
15. Ali uporabljajo lutko ljubljenko za pripovedovanje pravljic?
16. Ali uporabljajo lutko ljubljenko v vsakodnevni rutini?
17. Na katerih področjih kurikula še uporabljajo lutko ljubljenko?

18. Zakaj so se/se niso odločili za lutko ljubljenko?
19. Ali vzgojitelji menijo, da ima prisotnost lutke v skupini kakšen pomen?
20. Ali imajo poleg lutke ljubljenske v igralnici še katere druge lutke?

3.2.2 Raziskovalne hipoteze

1. Vzgojitelji so mnenja, da ima lutka velik pomen v otrokovem razvoju.
2. Vzgojitelji tedensko vključujejo lutkovno vzgojo v vzgojno izobraževalno delo.
3. V igralnici imajo lutka ljubljenko in prav tako tudi druge lutke.
4. Vzgojitelji uporabljajo lutka ljubljenko za reševanje konfliktov in kot motivacijsko sredstvo.
5. Otroci so povezani z lutka ljubljenko in posegajo po igri z njo.
6. Lutka ljubljenska je ves čas na voljo in ima urejen svoj prostor.
7. Vzgojitelji uporabljajo lutka ljubljenko pri dnevni rutini in drugih vzgojno izobraževalnih aktivnostih.

3.2.3 Spremenljivke

Neodvisna spremenljivka:

- vzgojiteljice.

Odvisne spremenljivke:

- starostna skupina otrok,
- delovna doba vzgojiteljic,
- pomen lutke v otrokovem razvoju,
- vključevanje lutkovne vzgoje v vzgojno izobraževalno delo,
- pomembnost lutkovne aktivnosti za otroke,
- prisotnost lutke ljubljenske v skupini,
- vrsta lutke ljubljenske,
- kraj izdelave lutke,
- povezanost z lutka ljubljenko,

- namestitveni prostor lutke ljubljenske,
- poseganje po igri z lutko ljubljenko,
- dostopnost lutke,
- uporaba lutke v jutranjem krogu,
- uporaba lutke kot motivacijsko sredstvo,
- uporaba lutke za pripovedovanje pravljic,
- uporaba lutke v vsakodnevni rutini,
- področja uporabe lutke,
- razlogi za odločitev »ne« oziroma »za« lutko,
- pomen prisotnosti lutke v skupini,
- prisotnost drugih vrst lutk v igralnici.

3.3 Metodologija

3.3.1 Raziskovalne metode

Pri izdelavi diplomske naloge smo uporabili deskriptivno, neeksperimentalno metodo raziskovanja (anketni vprašalnik) in domačo ter tujo literaturo.

3.3.2 Raziskovalni vzorec

Raziskovalni vzorec sestavljajo vzgojitelji predšolskih otrok v vrtcu Šmarje pri Jelšah, z enotami in dislociranimi oddelki, ter vzgojitelji predšolskih otrok v vrtcu Rogaška Slatina, prav tako s svojimi enotami. V anketi je bilo zajetih 46 vzgojiteljev. Anketirani imajo različno dolgo delovno dobo. Reševanje anket je bilo prostovoljno in anonimno. Razdeljenih je bilo 46 anketnih vprašalnikov, vrnjenih pa je bilo 40.

3.3.3 Postopki zbiranja podatkov

Uporabljena je bila kvantitativna tehnika zbiranja podatkov, in sicer anketni vprašalnik, sestavljen posebej za to raziskovanje.

3.3.3.1 Organizacija zbiranja podatkov

Anketne vprašalnike smo razdelili vzgojiteljem vrtca Šmarje pri Jelšah, z enotami in dislociranimi oddelki, ter vrtca Rogaška Slatina, prav tako s svojimi enotami. Anketni vprašalnik se je izvajal od 18. 10. do 31. 10. 2011. Anketiranje je potekalo posamezno in anonimno.

3.3.3.2 Vsebinsko-metodološke značilnosti instrumentov

a) Vsebinsko-formalna stran anketnega vprašalnika

Anketni vprašalnik vsebuje 16 vprašanj zaprtega tipa in 4 vprašanja odprtega tipa. Anketni vprašalnik vsebuje vprašanja o pomenu lutke in lutkovne aktivnosti za otroka in njegov razvoj, o načinu in pogostosti uporabe lutke ljubljenske, o pomenu lutke ljubljenske in o razlogih za ali ne izbiro lutke ljubljenske.

b) Merske karakteristike anketnega vprašalnika

- **Veljavnost** smo kontrolirali tako, da smo anketni vprašalnik dali v pogled štirim vzgojiteljem ter ga sondažno uporabili ter ga na tej osnovi izpolnili z vidika veljavnosti.
- **Zanesljivost** smo pri sestavljanju anketnega vprašalnika kontrolirali tako, da smo navedli natančna navodila in razumljiva vprašanja.
- **Objektivnost** smo kontrolirali tako, da smo uporabili vprašanja zaprtega tipa, pri katerih ni mogoče subjektivno spreminjati podatkov.

3.3.4 Postopki obdelave podatkov

Zbrane podatke z vprašanji zaprtega tipa bomo prikazali tabelarično, z navedbo absolutnih (f) in odstotnih frekvenc (f %). Podatke, zbrane z odprtim tipom vprašanj, bomo povzeli in jih opisno navedli.

3.4 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

Vrtec A – Otroški vrtec Šmarje pri Jelšah

Vrtec B – Vrtec Rogaška Slatina

1. V KATEREM ODDELKU DELATE?

Tabela 1: Starostna skupina, v kateri je prisoten vzgojitelj

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
V oddelku za prvo starostno obdobje	8	40	7	35
V oddelku za drugo starostno obdobje	6	30	9	45
V oddelku so otroci prvega in drugega starostnega obdobja	6	30	4	20
SKUPAJ	20	100	20	100

V vrtcu A največji delež anketiranih vzgojiteljev (40 %) dela v oddelku za prvo starostno obdobje, medtem ko v vrtcu B največ anketiranih vzgojiteljev (45 %) dela v oddelku za drugo starostno obdobje.

2. KOLIKO ČASA STE ZAPOSLENI V VRTCU?

Vrtec A

Vzgojitelji so zaposleni v vrtcu povprečno 10,66 leta, kar nakazuje, da prevladuje mlajši delovni kolektiv.

Vrtec B

Vzgojitelji so zaposleni v vrtcu povprečno 22,45 leta, kar pomeni, da prevladujejo vzgojitelji z daljšo delovno dobo.

Rezultati kažejo na to, da je v vrtcu A zaposlenih več vzgojiteljev s krajšo delovno dobo kot v vrtcu B.

3. KAKŠEN JE PO VAŠEM MNENJU POMEN LUTKE V OTROKOVEM RAZVOJU?

Tabela 2: Pomen lutke v otrokovem razvoju

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
Majhen	2	10	2	5
Velik	18	90	19	95
Nima pomena	0	0	0	0
SKUPAJ	20	100	20	100

Velik delež vzgojiteljev (90 % in več) iz obeh vrtcev lutki pripisuje velik pomen, ki pa dobi svoj smisel in pomen ob redni uporabi lutk in tudi načinu približevanja lutk otrokom.

4. ALI VKLJUČUJETE LUTKOVNO VZGOJO V SVOJE VZGOJNO IZOBRAŽEVALNO DELO? KAKO POGOSTO?

Tabela 3: Pogostost vključevanja lutkovne vzgoje v vzgojno izobraževalno delo

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
Tedensko	6	30	13	65
Mesečno	12	60	6	30
Letno	2	10	1	5
Ne vključujem	0	0	0	0
SKUPAJ	20	100	20	100

V vrtcu A največji delež vzgojiteljev vključuje lutkovno vzgojo v vzgojno izobraževalno delo mesečno, medtem ko je lutkovna vzgoja v vrtcu B največkrat prisotna tedensko. Kot je razvidno iz tabele vzgojitelji v vrtcu A premalo vključujejo

lutkovno vzgojo v svoje dejavnosti, saj jo vključujejo mesečno, nekateri celo samo letno.

5. ZAKAJ MISLITE, DA JE LUTKOVNA AKTIVNOST POMEMBNA ZA OTROKE?

Vrtec A

Večina anketiranih vzgojiteljev meni, da je lutkovna aktivnost pomembna za razvijanje verbalnega izražanja, za razvijanje domiselnosti in ustvarjalnosti, za medsebojno komunikacijo otrok ter za reševanje konfliktov.

Manj vzgojiteljev pa zagovarja lutkovno aktivnost na področju pridobivanja novih znanj, pri razvijanju ročnih spretnosti in pri razvoju pozitivnih potez osebnosti.

Vrtec B

Dvanajst anketiranih vzgojiteljev meni, da je lutkovna aktivnost pomembna za razvijanje vseh naštetih področij (razvijanje verbalnega izražanja, razvijanje ročnih spretnosti, razvijanje domiselnosti in ustvarjalnosti, krepitev samozavesti, krepitev medsebojne komunikacije otrok, za razvoj pozitivnih potez osebnosti, za reševanje konfliktov in za pridobivanje novih znanj na zanimiv način).

Ostali vzgojitelji so enotni v pomembnosti lutkovne aktivnosti za razvijanje verbalnega izražanja, prav tako pa so enotni v prepričanju, da lutkovna aktivnost ne vpliva na razvoj ročnih spretnosti.

6. ALI IMATE V SKUPINI LUTKO LJUBLJENKO?

Tabela 4: Prisotnost lutke ljubljenske v skupini

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
DA	10	50	13	65
NE	10	50	7	35
SKUPAJ	20	100	20	100

Lutka ljubljenska se v vrtcu A pojavlja v 50 % anketiranih vzgojiteljev, v vrtcu B pa ima lutko ljubljenko v skupini 65 % vzgojiteljev.

7. KAKŠNE VRSTE JE LUTKA?

Tabela 5: Najpogosteje uporabljena vrsta lutke ljubljenske

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
Ploska lutka	2	20	0	0
Lutka na vrvici	0	0	1	7,69
Ročna lutka	8	80	8	61,54
Mimična lutka	0	0	2	15,38
Drugo	0	0	2	15,38
SKUPAJ	10	100	13	100

V vrtcu A je za lutko ljubljenko najbolj pogosto uporabljena ročna lutka (80 %), sledi pa ji ploska lutka (20 %). V vrtcu B pa so deleži uporabljenih lutk razdeljeni med skoraj vse vrste lutk razen ploske lutke. Večina lutk ljubljensk v vrtcu B je ročnih lutk (61,54 %), sledijo ji mimične in druge lutke (15,38 %) in nazadnje lutke na vrvici (7,69 %).

8. JE LUTKA NAREJENA DOMA/V VRTCU ALI JE KUPLJENA V TRGOVINI?

Tabela 6: Kraj izdelave lutke ljubljenske

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
Narejena doma/v vrtcu	8	80	11	84,62
Kupljena v trgovini	2	20	2	15,38
SKUPAJ	10	100	13	100

Večji delež vzgojiteljev iz vrtca A in B (80 % ali več) ima lutko ljubljenko, ki je bila narejena doma ali v vrtcu, manjši delež vzgojiteljev (15–20 %) pa ima lutko, ki je bila kupljena v trgovini.

Tabela nam prikazuje, da vzgojitelji poznajo pomen in možnosti doma/v vrtcu narejene lutke. Prav tako pa dokazujejo, da poznajo nešteto možnosti in načinov, ki nam pomagajo, da sami naredimo lutko, pri kateri lahko uporabimo odpadni material, naravni material ... in jo oblikujemo po otrokovih in svojih željah ter potrebah.

9. ALI SO OTROCI POVEZANI Z LUTKO LJUBLJENKO ALI JI NE PRIPISUJEJO POSEBNEGA POMENA?

Tabela 7: Pomen, ki ga dajejo otroci lutki ljubljenski

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
Otroci so navezani na lutko	10	100	12	92,31
Otroci lutki ne pripisujejo posebnega pomena	0	0	1	7,69
SKUPAJ	10	100	13	100

V vrtcu A so vsi otroci zelo navezani na lutko in ji pripisujejo poseben pomen, saj jo vsak dan pozdravijo, jo ljubkujejo in se pogovarjajo z njo, medtem ko se odstotek v vrtcu B malo zniža, kar dokazuje, da nekateri otroci z lutko ljubljenko niso povezani

in ji ne pripisujejo posebnega pomena, ampak jo vidijo le kot še eno izmed lutk, ki je postavljena v lutkovni kotiček ali posebej urejen kotiček zanjo.

10. IMA LUTKA LJUBLJENKA POSEBEN PROSTOR V IGRALNICI?

Tabela 8: Prisotnost kotička za bivanje lutke ljubljenske

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
DA	9	90	13	100
NE	1	10	0	0
SKUPAJ	10	100	13	100

Visoki delež (90–100 %) nam prikazuje, da ima lutka ljubljenska v obeh vrtcih mesto, ki je urejeno posebej zanjo. Vsak otrok ve, da tam domuje lutka ljubljenska, saj je vsakodnevno prisotna in vedno na istem prostoru.

To je zelo pomembno za mlajše otroke, ki vedo, da bodo lutko našli vedno na istem prostoru.

11. ALI OTROCI POSEGAJO PO IGRI Z LUTKO LJUBLJENKO?

Tabela 9: Poseganje po igri z lutko ljubljenko

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
DA	10	100	11	84,63
NE	0	0	2	15,38
SKUPAJ	10	100	13	100

V vrtcu A vsi otroci posegajo po igri z lutko, v vrtcu B pa 84,62 % otrok posega po igri z lutko.

Če otrok po igri z lutko ne posega, mu lahko s pomočjo različnih dejavnosti, kjer vključujemo lutko ljubljenko, lutko približamo in bo tako večkrat posegel po igri z njo, saj mu bo z vsako aktivnostjo bliže.

12. ALI JE LUTKA LJUBLJENKA NA VOLJO SAMO OB POSEBNIH PRILOŽNOSTIH ALI JO IMAJO OTROCI VES ČAS NA VOLJO?

Tabela 10: Čas, ko je lutka ljubljenska na voljo

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
Lutka je vedno na voljo	10	100	11	84,62
Lutka je na voljo ob posebnih priložnostih	0	0	2	15,38
SKUPAJ	20	100	20	100

V vrtcu A je lutka ljubljenska na voljo ves čas, v vrtcu B pa je večji delež (84,62 %) prisotna ves čas, v 15,38 % pa jo uporabljajo samo za posebne priložnosti. Posebne priložnosti, ob katerih uporabljajo lutko, so praznovanje rojstnega dne, prebiranje pravljič, reševanje konfliktov itd.

Menimo, da je bolje, če lutka ni ves čas na voljo, saj bo otrokom na začetku zanimiva, čez čas pa se bodo navadili nanjo in izgubili navdušenje.

Zato je primerno, da lutko uporabljamo za določene dejavnosti, saj se bodo otroci tako bolj veselili igre z njo in jo pričakovali z navdušenjem.

13. ALI UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO V JUTRANJEM KROGU?

Tabela 11: Uporaba lutke ljubljenske v jutranjem krogu

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
DA	10	100	12	92,31
NE	0	0	1	7,69
SKUPAJ	10	100	13	100

Vsi vzgojitelji v vrtcu A uporabljajo lutko ljubljenko v jutranjem krogu, medtem ko je v vrtcu B delež uporabe lutko nižji (92,31 %).

14. ALI UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO ZA REŠEVANJE KONFLIKTOV IN KOT MOTIVACIJSKO SREDSTVO?

Tabela 12: Uporaba lutke ljubljenske za reševanje konfliktov in kot motivacijsko sredstvo

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
Za reševanje konfliktov	1	10	0	0
Kot motivacijsko sredstvo	1	10	6	46,15
Oboje	8	80	7	53,85
SKUPAJ	10	100	13	100

80 % delež vzgojiteljev v vrtcu A uporablja lutko za reševanje konfliktov in kot motivacijsko sredstvo, 10 % delež vzgojiteljev pa uporablja lutko za reševanje konfliktov ali za motivacijsko sredstvo.

V vrtcu B pa vzgojitelji uporabljajo lutko za reševanje konfliktov in motivacijsko sredstvo v višjem deležu (53,85 %) kot motivacijsko sredstvo (46,15 %). Za samo reševanje konfliktov pa lutke ne uporabljajo.

15. ALI UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO ZA PRIPOVEDOVANJE PRAVLJIC?

Tabela 13: Uporaba lutke ljubljenske za pripovedovanje pravljic

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
DA	8	80	9	69,23
NE	2	20	4	30,77
SKUPAJ	10	100	13	100

Vzgojitelji iz vrtca A uporabljajo lutko ljubljenko za pripovedovanje pravljic v višjem deležu (80 %) kot vrtec B (69,23 %).

16. ALI UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO V VSAKODEVNI RUTINI (umivanje, prehranjevanje ...)?

Tabela 14: Uporaba lutke ljubljenske v vsakodnevni rutini

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
DA	10	100	6	46,15
NE	0	0	7	53,85
SKUPAJ	10	100	13	100

V vrtcu A vsi vzgojitelji, ki jo imajo, lutko ljubljenko uporabljajo v vsakodnevni rutini. Največkrat je prisotna pri obedih in jutranjem sprejemanju otrok.

V vrtcu B pa večji delež vzgojiteljev (53,85 %) lutke ljubljenske ne uporablja v vsakodnevni rutini, medtem ko drugi uporabljajo.

17. NA KATERIH PODROČJIH KURIKULA ŠE UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO?

Vrtec A

Vzgojitelji uporabljajo lutko ljubljenko na vseh področjih kurikulumu, posebej pa poudarjajo uporabo lutke pri učenju angleškega jezika, pri ljubkovanju pred spanjem, uporabljajo jo tudi kot spremljevalko bralnega nahrbtnika, otroci pa si lahko lutko tudi izposodijo za čez vikend.

Vrtec B

Večina vzgojiteljev uporablja lutko ljubljenko na vseh področjih kurikula, nekateri pa poudarjajo uporabo lutke na matematičnem, naravoslovnem in jezikovnem področju.

18. ZAKAJ STE SE/SE NISTE ODLOČILI ZA LUTKO LJUBLJENKO?

Vrtec A

Razlogi za ne izbiro:

Vzgojitelji se niso odločili za lutko ljubljenko, ker v skupini ni bilo pravega odziva otrok, omejenost izbire lutk jim to onemogoča. Nekateri vzgojitelji pa poudarjajo, da dajejo lutkam velik pomen in jih pogosto vključujejo v skupino, vendar ne v vlogi lutke ljubljenske, saj lutke ves čas menjujejo.

Razlogi za ne izbiro lutke ljubljenske pa so tudi ti, da vzgojitelji niso vešči v animiranju, ali pa menijo, da v uvajalnem obdobju v prvem starostnem obdobju lutka ne bi prišla do pravega izraza in namena, kakršnega naj bi imela.

Razlogi za izbiro:

Vzgojitelji, ki pa so se odločili za lutko ljubljenko, pa navajajo kot razloge za odločitev dobre predhodne izkušnje, da je lutka odlično motivacijsko sredstvo, ki otroke zelo motivira ter že nekakšno tradicijo uporabe lutk, ki je ne moremo izbrisati, ampak obstaja in jo moramo čim bolj izkoristiti.

Vrtec B

Razlogi za ne izbiro:

Vzgojitelji, ki se niso odločili za lutko ljubljenko, navajajo podobne razloge kot vzgojitelji v vrtcu A, in sicer nezainteresiranost otrok, izdelava vedno novih priložnostnih lutk, ki se tedensko menjujejo, zato se vzgojitelji nočejo osredotočiti samo na eno lutko. Prav tako pa navajajo, da so otrokom ljube vse lutke in nočejo izpostavljati samo ene.

Razlogi za izbiro:

Vzgojitelji, ki pa so se odločili za lutko ljubljenko, pa poudarjajo, da je velik motivacijski element, da otroci z njeno pomočjo lažje navežejo stik z drugimi otroki in odraslimi, da se otroci ob igri z lutko ljubljenko z njo identificirajo in vzpostavijo čustven odnos do nje. Kot razlog za odločitev pa navajajo tudi odločitev otrok, veliko

ljubezen do lutk s strani vzgojiteljev ter način dela z lutko, ki velikokrat olajša delo in je velik motivator.

19. MENITE, DA IMA PRISOTNOST LUTKE LJUBLJENKE V SKUPINI KAKŠEN POMEN?

Vrtec A

Vzgojitelji menijo, da uporaba lutke poveže otroke, jih navaja na skrb za druge, saj otroci lutki vsak dan berejo pravljice, ji pojejo pesmi, jo peljejo na sprehod. Z lutko je lažje vzpostaviti stik, pomaga nam na vseh področjih razvoja in otroku omogoča individualno izražanje.

Menijo tudi, da je uporaba lutke pozitivna le v primernih količinah, kar pomeni, da otroci ne smejo biti zasuti s kupi lutk, ampak morajo imeti na voljo manjše število lutk, s katerimi navežejo stik.

Je tudi odlično terapevtsko sredstvo, ki prinaša veliko pozitivnega in pomaga v doseganju zastavljenih ciljev.

Vrtec B

Vzgojitelji vrtca B menijo, da je lutka ljubljenska velik motivacijski element, pomaga zadržanim otrokom, da se lažje vključijo v skupino, potolaži otroke, kadar so žalostni, jih spremlja v bralnem nahrbtniku in je stalnica, ki je vedno na voljo in s tem nudi otrokom določeno varnost, saj vedo, da ji lahko zaupajo svoje težave, da jih opazuje in nagradi, kadar so uspešni.

Pomembno je tudi, da vzgojitelj izbere pravi trenutek, v katerem se lutka ljubljenska pojavi.

20. IMATE POLEG LUTKE LJUBLJENKE V IGRALNICI ŠE DRUGE LUTKE?

Tabela 15: Prisotnost drugih lutk v igralnici

ODGOVOR	VRTEC A		VRTEC B	
	F	F(%)	F	F(%)
DA	18	90	17	85
NE	2	10	3	15
SKUPAJ	20	100	20	100

Kot lahko razberemo iz tabele, ima 90 % delež vzgojiteljev iz vrtca A v igralnici še druge lutke. Nekatere so otroci izdelali sami, saj določeni anketirani vzgojitelji prisegajo le na izdelke otrok, kar pa je hkrati zelo pomembno tudi za otroke.

Tudi vzgojitelji iz vrtca B imajo poleg lutke ljubljenske v igralnici še druge lutke, vendar je delež teh nižji (85 %).

3.5 SKLEP

S študijem literature in s pomočjo anketnih vprašalnikov smo uresničili zastavljene cilje diplomskega dela, ki so bili:

- Raziskati in primerjati uporabo lutke ljubljenske v dveh vrtcih.
- Ugotoviti, ali vzgojitelji vključujejo lutkovno vzgojo v vzgojno izobraževalno delo.
- Raziskati, na kakšne načine vzgojitelji uporabljajo lutko ljubljenko.

Izhajali pa smo iz naslednjih zastavljenih raziskovalnih hipotez:

1. Vzgojitelji so mnenja, da ima lutka velik pomen v otrokovem razvoju.
2. Vzgojitelji vključujejo lutkovno vzgojo v vzgojno izobraževalno delo.
3. V igralnici imajo lutko ljubljenko in prav tako tudi druge lutke.
4. Vzgojitelji uporabljajo lutko ljubljenko za reševanje konfliktov in kot motivacijsko sredstvo.
5. Otroci so povezani z lutko ljubljenko in posegajo po igri z njo.
6. Lutka ljubljenska je ves čas na voljo in ima urejen svoj prostor.
7. Vzgojitelji uporabljajo lutko ljubljenko pri dnevni rutini in drugih vzgojno izobraževalnih aktivnostih.

Prvo hipotezo, da so vzgojitelji mnenja, da ima lutka velik pomen v otrokovem razvoju, lahko potrdimo, saj nam rezultati kažejo, da so vzgojitelji obeh vrtcev enotni o velikem pomenu lutk. Majhen je odstotek anketiranih vzgojiteljev, ki menijo, da imajo lutke majhen pomen. Nihče pa se ne strinja s trditvijo, da lutke v skupini nimajo pomena, kar dokazuje, da se vzgojitelji zavedajo pomembnosti vključevanja lutk v vzgojno izobraževalno delo.

Drugo hipotezo, da vzgojitelji tedensko vključujejo lutkovno vzgojo v vzgojno izobraževalno delo, lahko glede na rezultate le delno potrdimo, saj v vrtcu A le 30 % vzgojiteljev tedensko vključuje lutkovno vzgojo, medtem ko v je v vrtcu B odstotek

višji (65 %). Iz rezultatov pa lahko razberemo tudi to, da vsi anketirani vzgojitelji vključujejo lutkovno vzgojo v vzgojno izobraževalno delo.

Tretjo hipotezo, da imajo anketirani v skupini lutko ljubljenko, lahko glede na rezultate delno potrdimo, saj v vrtcu A polovica anketiranih nima lutke ljubljenske, vendar pa imajo v skupini druge lutke. V vrtcu B pa ima lutko ljubljenko več kot polovica anketiranih (65 %), prav tako pa ima 85 % anketiranih v igralnici tudi druge lutke.

Četrto hipotezo, da vzgojitelji uporabljajo lutko ljubljenko za reševanje konfliktov in kot motivacijsko sredstvo, lahko glede na dobljene rezultate potrdimo, saj tako v vrtcu A kot v vrtcu B večji delež vzgojiteljev uporablja lutko tako za reševanje konfliktov kot tudi za motivacijsko sredstvo.

Peto hipotezo, da so otroci povezani z lutko ljubljenko in posegajo po igri z njo, lahko glede na dobljene rezultate potrdimo, saj otroci v vrtcu A in prav tako v vrtcu B posegajo po igri z lutko in so z njo povezani. To nam dokazuje, da vzgojitelji uporabljajo prave metode, s katerimi lutko približajo otrokom, da z njo navežejo stik.

Šesto hipotezo, da je lutka ljubljenska ves čas na voljo in ima urejen svoj prostor, lahko glede na dobljene rezultate potrdimo, vendar lahko opazimo razliko med vrtcem A, kjer imajo v vseh igralnicah lutka ljubljenko ves čas na voljo in ima urejen svoj prostor, in vrtcem B, kjer ima večji delež (84,62 %) igralnic lutka ves čas na voljo in ima urejen svoj prostor, medtem ko ima manjši delež (15,38 %) igralnic lutka na voljo samo ob posebnih priložnostih, lutka pa nima svojega prostora.

Sedmo hipotezo, da vzgojitelji uporabljajo lutko ljubljenko pri dnevni rutini in drugih vzgojno izobraževalnih aktivnostih, lahko glede na dobljene rezultate le delno potrdimo, saj lahko razberemo, da vrtec A uporablja lutka ljubljenko v vsakodnevni rutini in na ostalih področjih vzgoje in izobraževanja, medtem ko večji delež

(53,85 %) vzgojiteljev v vrtcu B lutke pri vsakodnevni rutini ne uporablja, jo pa uporabljajo na ostalih področjih.

Kot je pokazala raziskava, je vključevanje lutk v vzgojno izobraževalno delo pri nekaterih vzgojiteljih stalnica, pri drugih pa je to področje manj zastopano. Menimo, da bi morale lutke spremljati vsakodnevno delo vzgojiteljev, saj so velik motivacijski element in pozitivno vplivajo na otroke in prav tako tudi na vzgojitelje.

Vzgojitelji se morajo zavedati, da z vključevanjem lutk v svoje delo otrokom prinašajo le pozitivne izkušnje ter jim omogočajo boljši razvoj na mnogih področjih.

Vsak vzgojitelj bi moral pri načrtovanju svojega dela vključevati lutke in se zavestno truditi, da otrokom lutkovno vzgojo čim bolj približa.

Menimo, da bi si morali vzgojitelji in prav tako otroci večkrat ogledati kakšno lutkovno predstavo ali pa jo zaigrati sami. Tako bi jim bile lutke bolj blizu, in bi bolj posegali po igri z njimi.

Menimo tudi, da naj vzgojitelji ne obupajo takoj, če otroci ob prvem stiku z lutko lutke ne sprejemajo, ampak naj poskušajo lutke vpeljati v vzgojno izobraževalno delo večkrat in na različne načine, da bodo otroci videli, kaj vse lutka zmore, kaj vse lahko počnemo z njo, in jo bodo tako lažje sprejeli medse. Pomembno pa je, da otrokom lutk ne vsiljujemo, saj bi tako naredili veliko škode, ker bi se otroci tako posledično izogibali vseh lutk.

LITERATURA

1. Bežan, B. (2001). Pesniški junaki v svetu lutk. *Lutka*, 29, 31–32. Pridobljeno 15. 12. 2011, iz <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-lutka-58.pdf>.
2. Borota, B., Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Univerza na Primorskem: Pedagoška fakulteta.
3. Currell, D. (2003). *Puppets and puppet theatre*. Wiltshire: The Crowood Press.
4. Hunt, T. in Renefro, N. (1982). *Puppetry in Early Childhood Education*. Austin Texas: Nancy Renfro Studios.
5. Korošec, H. (2001). Neverbalna komunikacija. *Lutka*, 29, 7–21. Pridobljeno 15. 12. 2011, iz <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-lutka-58.pdf>
6. Korošec, H. in Majaron, E. (2002). *Lutka iz vrtca v šolo*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
7. Kreft, M. (1992). Lutka in slovenski intelektualec. V J. Filo (Ur.), *Lutka v prostoru in času* (str. 14–15). Maribor: Černel-Rogina.
8. Šinko, S. (2008). Vloga lutkovnega gledališča pri kulturni vzgoji otrok. *Revija za elementarno izobraževanje*, 1 (3/4), 131-137.
9. Tannen, A. (2000). *Theme puppets: a new concept in education that motivates children and bring you curriculum to life*. 1st Books Library.
10. Trefalt, U. (1993). *Osnove lutkovne režije*. Ljubljana: Založba Zveze kulturnih organizacij Slovenije.
11. VanSchuyver, J. M. (1993). *Storytelling Made Easy with Puppets*. Phoenix, Arizona: Oryx.
12. Varl, B. (1995). *Zbirka moje lutke 1: Lutke na palici*. Šentilj: Založba Aristej.
13. Varl, B. (1995). *Zbirka moje lutke 2: Lutke na nitkah*. Šentilj: Založba Aristej.
14. Varl, B. (1997). *Zbirka moje lutke 3: Ročne lutke*. Šentilj: Založba Aristej.
15. Varl, B. (1997). *Zbirka moje lutke 4: Ploske lutke*. Šentilj: Založba Aristej.
16. Varl, B. (1997). *Zbirka moje lutke 5: Mimične lutke*. Šentilj: Založba Aristej.

Internetni viri

1. *Lutka*. (b.d.). Pridobljeno 5. 11. 2011 iz <http://sl.wikipedia.org/wiki/Lutka>.
2. *Lutke*. (b.d.). Pridobljeno 28. 9. 2011 iz <http://www.rtv slo.si/turbulenca/novica/58>.

PRILOGA A

ANKETNI VPRAŠALNIK

Spoštovani,

moje ime je Barbara Močnik in sem študentka Pedagoške fakultete v Mariboru. V okviru študija pripravljam diplomsko nalogo z naslovom Lutka ljubljenska v vrtcu . Za raziskavo sem izdelala anketni vprašalnik, ki je pred Vami. Anketa je anonimna, Vaše odgovore pa bom uporabila izključno v študijske namene. Za sodelovanje se Vam že vnaprej zahvaljujem.

1. V KATEREM ODDELKU DELATE?

- a) V oddelku za prvo starostno obdobje
- b) V oddelku za drugo starostno obdobje
- c) V oddelku so otroci prvega in drugega starostnega obdobja

2. KOLIKO ČASA STE ZAPOSLENI V VRTCU?

3. KAKŠEN JE PO VAŠEM MNENJU POMEN LUTKE V OTROKOVEM RAZVOJU?

- a) Majhen
- b) Velik
- c) Nima pomena

4. ALI VKLJUČUJETE LUTKOVNO VZGOJO V SVOJE VZGOJNO IZOBRAŽEVALNO DELO? KAKO POGOSTO?

- a) Tedensko
- b) Mesečno
- c) Letno
- d) Ne vključujem

5. ZAKAJ MISLITE, DA JE LUTKOVNA AKTIVNOST ZA OTROKE POMEMBNA? (Možnih je več odgovorov)

- a) Za razvijanje verbalnega izražanja
- b) Za razvijanje ročnih spretnosti
- c) Za razvijanje domiselnosti in ustvarjalnosti
- d) Za krepitev samozavesti
- e) Za medsebojno komunikacijo otrok
- f) Za razvoj pozitivnih potez osebnosti

- g) Za reševanje konfliktov
 - h) Za pridobivanje novih znanj na zanimiv način
6. ALI IMATE V SKUPINI LUTKO LJUBLJENKO? (če ste odgovorili z NE, nadaljujete pri vprašanju številka 18)
- a) Da
 - b) Ne
7. KAKŠNE VRSTE JE LUTKA?
- a) ploska lutka
 - b) lutka na vrvici
 - c) ročna lutka
 - d) maska
 - e) mimična lutka
 - f) drugo _____
8. JE LUTKA NAREJENA DOMA/ V VRTCU ALI JE KUPLJENA V TRGOVINI?
- a) Narejena doma / v vrtcu
 - b) Kupljena v trgovini
9. ALI SO OTROCI POVEZANI Z LUTKO LJUBLJENKO ALI JI NE PRIPISUJEJO POSEBNEGA POMENA?
- a) Otroci so navezani na lutko
 - b) Otroci lutki ne pripisujejo posebnega pomena
10. IMA LUTKA LJUBLJENKA POSEBEN PROSTOR V IGRALNICI ?
- a) Ne
 - b) Da
11. ALI OTROCI POSEGAJO PO IGRI Z NJO?
- a) Da
 - b) Ne
12. ALI JE LUTKA LJUBLJENKA NA VOLJO SAMO OB POSEBNIH PRILOŽNOSTIH ALI JO IMAJO OTROCI VES ČAS NA VOLJO? (če ste izbrali odgovor a, navedite posebne priložnosti, ob katerih uporabljate lutko).
- a) Lutka ljubljenska je vedno na voljo
 - b) Lutka ljubljenska je na voljo ob posebnih priložnostih
- POSEBNE PRILOŽNOSTI: _____

13. ALI UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO V JUTRANJEM KROGU?

- a) DA
- b) NE

14. ALI UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO ZA REŠEVANJE KONFLIKTOV IN KOT MOTIVACIJSKO SREDSTVO?

- a) Za reševanje konfliktov
- b) Kot motivacijsko sredstvo
- c) Oboje

15. ALI UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO ZA PRIPOVEDOVANJE PRAVLJIC?

- a) DA
- b) NE

16. ALI UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO V VSAKODEVNI RUTINI (umivanje, prehranjevanje,..)?

- a) DA
- b) NE

17. NA KATERIH PODROČJIH KURIKULA ŠE UPORABLJATE LUTKO LJUBLJENKO?

18. ZAKAJ STE SE/SE NISTE ODLOČILI ZA LUTKO LJUBLJENKO?

19. MENITE, DA IMA PRISOTNOST LUTKE LJUBLJENKE V SKUPINI KAKŠEN POMEN?

20. IMATE POLEG LUTKE LJUBLJENKE V IGRALNICI ŠE DRUGE LUTKE?

- a) Da
- b) Ne